

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ      ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการเกษตรดีที่เหมาะสมของ  
เกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

ผู้เขียน      นายเจริญ ทาระเบียบ

ปริญญา      วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)ส่งเสริมการเกษตร

อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าแบบอิสระ

รศ.ร่ำไพบรรณ อภิชาติพงศ์ชัย      อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก  
รศ.ศุภฤกษ์ วัฒนลำปาง      อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม  
รศ.ดร.สมบัติ ศรีชูวงศ์      อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

#### บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาการปฏิบัติตามทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ (2) ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีของเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ และ (3) ศึกษาปัญหาและอุปสรรค และข้อเสนอแนะของเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ที่มีต่อการปฏิบัติทางการเกษตรที่ดีในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัย ได้แก่ เกษตรกรที่ได้ยื่นขอใบรับรองฟาร์มตามระบบการเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่ในอำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 942 ราย โดยใช้สูตรการคำนวณหากกลุ่มตัวอย่างของ ทาโร ยามาเน่ ได้ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง 281 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายและแบ่งตัวอย่างเฉลี่ยตามสัดส่วนในแต่ละตำบลทั้ง 8 ตำบลสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อระบบการเกษตรดีที่เหมาะสมของเกษตรกร จะพิจารณาจากการทดสอบสมมติฐานค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 74.7 เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ยเท่ากับ 49.73 ปี ไม่ได้รับการศึกษาร้อยละ 34.9 มีประสบการณ์ในการปลูกลิ้นจี่เฉลี่ย 19 ปี มีรายได้จากการขาย

ผลผลิตลิ้นจี่เฉลี่ย 83,141.25 บาทต่อปี มีพื้นที่ปลูกลิ้นจี่เฉลี่ย 9.104 ไร่ มีแรงงานที่ใช้ในการผลิต ลิ้นจี่เฉลี่ย 9.1 คน การรับข้อมูลข่าวสารได้รับจากเพื่อนบ้านมากที่สุด เกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้เข้า รับการฝึกอบรม เกษตรกรติดต่อกับเจ้าหน้าที่ 2 ครั้ง/ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 69.0 ไม่ได้เป็นผู้นำ ทางสังคม เกษตรกรมีความรู้เรื่องระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่ใน ระดับสูง คือ ขนาดพื้นที่ของสวนลิ้นจี่ที่ขอการรับรองสวนตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตร ดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่ที่ถูกต้อง (พื้นที่ 1 ไร่) และการทราบประวัติที่ดินย้อนหลัง 5 ปี ส่วน ทัศนคติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่พบว่า เกษตรกรผู้ ปลูกลิ้นจี่มีทัศนคติที่เหมาะสมหรืออยู่ในระดับสูง

ลักษณะพื้นฐานของการปฏิบัติเกี่ยวกับระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับลิ้นจี่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ ร้อยละ 98.6 ไม่ได้มีสวนลิ้นจี่อยู่ใกล้ หรืออยู่ในแหล่ง อุตสาหกรรม ที่ทิ้งขยะ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยง ส่วนเกษตรกรที่มีสวนลิ้นจี่อยู่ใกล้หรืออยู่ในแหล่ง อุตสาหกรรม ที่ทิ้งขยะ หรือพื้นที่ที่มีความเสี่ยงไม่ได้ส่งตัวอย่างดินไปวิเคราะห์เพื่อตรวจคุณภาพ ของดิน ร้อยละ 95.4 เกษตรกรทั้งหมดไม่ได้บันทึกรายละเอียดการเก็บตัวอย่างดินลงในแบบบันทึก รวมทั้งเก็บใบแจ้งผลการวิเคราะห์ดินไว้เป็นหลักฐานร้อยละ 93.2 สำหรับแหล่งน้ำที่ใช้ในการผลิต ลิ้นจี่ตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่ เกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 76.9) ใช้น้ำบาดาลในการผลิตลิ้นจี่ เกษตรกรร้อยละ 81.1 ไม่ได้ทำการเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อวิเคราะห์ การปนเปื้อนเนื่องจากสารเคมี แร่ธาตุ นอกจากนี้ เกษตรกรร้อยละ 87.2 แยกสถานที่เก็บรักษา สารเคมีทางการเกษตรไว้ห่างจากที่พักอาศัย สถานที่ประกอบอาหาร และแหล่งต้นน้ำหรือบริเวณที่ น้ำไหลผ่าน เกษตรกรร้อยละ 99.6 ไม่มีเครื่องมือและวัสดุป้องกันอุบัติเหตุ

สำหรับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่ของ เกษตรกร พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการปฏิบัติเกี่ยวกับจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับลิ้นจี่เหมาะสมดีมาก และการทดสอบสมมติฐานด้วยการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่า การเข้ารับการฝึกอบรม และการติดต่อกับเจ้าหน้าที่เกษตร มีความสัมพันธ์กันอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติกับการปฏิบัติตามระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมสำหรับลิ้นจี่

ปัญหา และข้อเสนอแนะของเกษตรกรเกี่ยวกับการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม สำหรับลิ้นจี่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีปัญหาเรื่องความมั่นใจในคำแนะนำการปฏิบัติตามระบบ การจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสมว่าเมื่อทำตามแล้วจะทำให้ได้ผลผลิตลิ้นจี่ที่มีคุณภาพ แล้วเกษตรกรผู้ปลูกลิ้นจี่ส่วนใหญ่ต้องการที่จะได้รับความช่วยเหลือเกี่ยวกับราคาลิ้นจี่ที่ทำ GAP

และความบกพร่องของเอกสารเผยแพร่ระบบการจัดการคุณภาพของเกษตรดีที่เหมาะสม คือ เข้าใจได้ยากและมีความสับสนอีกทั้งยังมีข้อมูลไม่ครบถ้วนข้อเสนอแนะคือ ควรจัดทำเอกสารเผยแพร่ให้เข้าใจง่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้มีการฝึกอบรมการผลิตสินค้าตามเกษตรดีที่เหมาะสม และมีการติดตามผลการฝึกอบรมอย่างต่อเนื่อง ราคาผลผลิตต้องมีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน

<b>Independent Study Title</b>	Factors Related to Good Agricultural Practice of Litchi Growers, Fang District, Chiang Mai Province	
<b>Author</b>	Mr. Jaroen Tharabeab	
<b>Degree</b>	Master of Science (Agriculture) Agriculture Extension	
<b>Independent Study Advisory Committee</b>	Assoc. Prof. Rumpaipan Apichartpongchai	Advisor
	Assoc. Prof. Dussdee Na lumpang	Co-advisor
	Assoc. Prof. Dr. Sombat Srichuwong	Co-advisor

### ABSTRACT

The objective of this research were (1) to study factors related to good agricultural practice of litchi growers in Fang District, Chiang Mai Province, (2) to investigate the relationship between various factors which result in good agricultural practice in Fang, Chiang Mai and, (3) to study the characters of the problems and obstacles of litchi farmers as well as the suggestion from farmers to good agricultural practice of litchi in Fang, Chiang Mai.

Data collection was completed through questionnaires, which were distributed to 942 farmers. Data analysis were complied and compared to present in terms of percentage, mean, maximum and minimum value, standard deviation and the Pearson Correlation coefficient.

The study revealed that most of the respondents were male farmers which were 74.7 percent. They were illiterate farmers, and average age was 49.73 years. Some of them have average 19 years experience of growing litchi, and average income was 83,141.25 Baht a year which were 34.9 percent. Their average plantation was 9.104 rai, average number of employees was 9.1 people. Most information was obtained through neighbors. Most of them did not enroll any training. They contacted the agricultural officer 2 times a year. Most of them were not a social leader which was 69 percent. For the farmers who have good knowledge of good agricultural practices of litchi were the litchi plantation's owners who applied for the certification on good quality management for agricultural, and they also know the history of land back 5 years.

Regarding the farmers' attitude toward the quality management, it found that they have a positive attitude to quality management.

From studying the practice of managing the agricultural quality that is appropriate for litchi found that, most of the farmers which was 98.6 percent, their Litchi plantation wasn't near or in an industry sources, the garbage disposal or sensitive areas. In addition, for other farmers, who have plantation near or in an industry sources, the garbage disposal or sensitive areas, did not send soil samples to analyze. Nearly all of the farmers, 95.4 percent never record or keep any details about soil samples and analysis results.

The percentage of having water sources for litchi production as per good agricultural practices was 93.2. Many of them use artesian well which was 76.9 percent. Farmers who never collected water sample to analyze the contaminated due to chemical was 81.1 percent. Furthermore, 87.2 percent of farmers were separate locations agricultural chemicals, away from residential, kitchen and source of river or any area where the water flows through. Even though 99.60 percent of farmers lack of tools or materials to prevent accidents, they still have good agricultural practices of litchi growers.

Hypothesis testing by stepwise multiple regression analysis found that there is statistical significant association between enroll training events, contact with agricultural officer, and follow the agricultural quality management that is appropriate for litchi.

When studying the problems and obstacles, the researcher found that most of them are not confident in quality management. They did not trust quality management to get a good quality output. Moreover, most of farmers require some help with the pricing for GAP. Another problem was invalid information regarding the quality control which complicate and hard to understand.

According to those problems and obstacles, these are the recommendations from the farmers for the benefit of Agricultural Practices of Litchi as follow. For the government sector, they should set the proper training and continually monitor the outcome. Moreover it should have made the different prices between litchi which come from and not from good agricultural practices.